

odvjetnik **DAMIR JELUŠIĆ**, dipl.iur.
Odvjetničko društvo Vukić, Jelušić,
Šulina, Stanković, Jurčan&Jabuka
Rijeka, Nikole Tesle 9/V-VI.

SNAŠANJE TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA U SLUČAJU
PARCIJALNOG STRANAČKOG USPJEHA U SPORU -
NEUJEDNAČENOST SUDSKE PRAKSE I POGREŠNA PRIMJENA
MATERIJALNOG PRAVA

1. UVOD - NORMATIVNA PODLOGA

Materija odnoseća na troškove parničnog postupka regulirana je odredbama čl. 151-178. Zakona o parničnom postupku¹. Za potrebe ovog rada pretežit će se fokusirati na odredbu čl. 154. koja u st. 1. normira temeljno pravilo po kojem se snašaju troškovi parničnog postupka kod potpunog stranačkog uspjeha u sporu, dok st. 2. normira na koje načine parnični sud može odlučiti o naknadi troškova postupka kod djelomičnog ili parcijalnog stranačkog uspjeha u sporu. Odredbom je čl. 154/1. propisano da je stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna protustranci i njenom umješraču naknaditi troškove. Dakle, tom je odredbom kao temeljno načelo kod snašanja troškova parničnog postupka ustanovljeno načelo *causae*, uzroka, po kojem je ona stranka koja je svojim radnjama i držanjem prije iniciranja parnice uzrokovala da dođe do parničenja odnosno svojim postupanjem povrijedila subjektivna prava protustranke, a parnicu je izgubila u cijelosti, dužna procesnim subjektima koji su aktivno legitimirani postaviti zahtjev za naknadom troškova postupka, a to su u smislu navedene odredbe protustranka i umješrač na njenoj strani ako je do intervencije došlo, te troškove dužna i naknaditi. Dakle, odredba čl. 154/1. anticipira slučajevu podmirenja parničnih troškova kod potpunog stranačkog uspjeha u parnici. Međutim, osim potpun, uspjeh u parnici može biti i parcijalan odnosno djelomičan, a takve su pravne situacije anticipirane odredbom čl. 154/2. kojom je normirano da sud može, kod parcijalnog stranačkog uspjeha u sporu, a s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka snosi svoje troškove ili da jedna stranka protustranci i umješraču naknadi razmjern dio troškova.

2. POTPUN I PARCIJALAN ODNOSNO DJELOMIČAN PARNIČNI USPJEH

¹ Zakon o parničnom postupku (NN 54/91, 91/92, 112/99 i 117/03)

Da bi se citirane odredbe ZPP-a mogle pravilno pravno interpretirati, potrebno je distingvirati sintagme *potpun uspjeh* i *parcijalni uspjeh* u sporu, odnosno pravno definirati što je to *potpun*, a što *parcijalan uspjeh*. Pritom, prvotno, valja poći od toga da *parnični uspjeh* može biti kvalitativan, u odnosu na samu osnovu *impostiranog zahtjeva*, i kvantitativan, u odnosu na visinu istog. Takvo pravno motrište je u svojim brojnim odlukama zauzeo i Građanski odjel Vrhovnog suda, od kojih za potrebe ovog rada citiramo tek dvije recentne, prvu, u kojoj isti iznosi sljedeći stav: *...Naposljetku, neosnovan je i treći revizijski prigovor u odnosu na odluku o troškovima postupka. Naime, suprotno paušalnim navodima revidenta, prvostupanjski sud je o troškovima postupka odlučio pravilnom primjenom odredaba čl. 154/2. i čl. 155. ZPP, uzimajući pritom u obzir kako tužiteljev tako i tuženikov uspjeh u sporu, ocjenjujući ga ne samo kvantitativno već i kvalitativno (dakle, s obzirom na osnovu i na visinu prihvaćenog, odnosno odbijenog dijela tužbenog zahtjeva)²...*, te drugu: *...Pri djelomičnom uspjehu stranaka u postupku potrebno je prilikom određivanja troškova postupka izraziti djelomični uspjeh i razmjerni dio troškova ocjenjivati ne samo kvantitativno već i kvalitativno, što znači i s obzirom na osnovu i s obzirom na visinu prihvaćenog odnosno odbijenog dijela tužbenog zahtjeva. Zbog toga u slučaju kad je tuženik osporavao osnovu tužbenog zahtjeva u potpunosti ili samo osnovu pojedinih samostalnih dijelova zahtjeva (pojedini vid štete i slično), zbog čega su izvršena vještačenja i izvedeni drugi dokazi za koje je tužitelj prethodno snosio troškove, tužitelju će se priznati takvi troškovi u cijelosti, bez obzira na visinu dosuđenog iznosa. U slučaju kad je tuženi osporio samo visinu zahtijevane naknade pojedinog oblika neimovinske štete, sud će ocijeniti treba li tužitelju u cijelosti ili samo djelomično priznati troškove utvrđivanja visine neimovinske štete koje je tužitelj prethodno snosio, a u odnosu na visinu dosuđene mu naknade. U konkretnom slučaju drugostupanjski sud je uzeo u obzir samo kvantitativni uspjeh u parnici određujući uspjeh srazmjerno visini novčanog iznosa u prihvaćenom i odbijenom tužbenom zahtjevu. Prvostupanjski sud je uzeo u obzir sve naprijed navedene elemente i ocijenio uspjeh u postupku i kvalitativno, imajući na umu da se prvotuzenik protivio osnovi tužbenog zahtjeva u cjelini, a drugotuzenik samo osnovi pojedinih vidova naknade štete³...* Drugotno, pri pravnoj interpretaciji sadržaja i smisla navedenih sintagmi, a posljedično i pri sudskom zauzimanju stava o vrsti stranačkog uspjeha u sporu, treba u obzir uzeti i činjenicu da u sporu osim tužitelja, potpuno ili djelomično, uspjeti može i tuženik. Navedeno, također, nedvojbeno proizlazi iz brojnih odluka Građanskog odjela Vrhovnog suda od kojih su neke i sentence, pa za potkrijepu takvog pravnog stava citiramo samo neke od njih: *...Kod djelomičnog uspjeha stranaka u parnici sud mora kod odlučivanja o naknadi parničnih troškova voditi računa o uspjehu kako tužitelja tako i tuženika⁴...Svaka stranka, a ne samo tužitelj, može djelomično uspjeti u parnici⁵...Pri odlučivanju o troškovima parničnog postupka vodi se računa kako o tužiteljevu tako i o tuženikovom uspjehu u parnici⁶...Kada je tužbenom zahtjevu samo djelomično udovoljeno treba kod odlučivanja o parničnim troškovima treba uzeti u obzir i tužiteljev i tuženikov uspjeh u parnici⁷...S obzirom da je ovaj sud djelomično preinačio nižestupanjske odluke, odlučio je o troškovima cijelog postupka (čl. 166/2. u vezi čl. 154/2. ZPP). Tužitelj je imao izdataka za zastupanje, sastav podnesaka i žalbe ukupno u iznosu od 34.391,20 kn, a s obzirom na uspjeh u sporu (57%) pripada mu pravo na razmjernu naknadu u iznosu od 19.602,98 kn, te u cijelosti naknada troška vještačenja od 4.392,00 kn, što ukupno iznosi 23.994,98 kn. Tuženik je imao izdataka za zastupanje, sastav podnesaka i žalbe ukupno u iznosu od 29.105,75 kn, a s obzirom na uspjeh u sporu (43%) pripada mu pravo na razmjernu naknadu u iznosu od 20.354,72 kn. Nakon izvršenog prijeloja priznatih naknada parničnih troškova ostala je razlika u iznosu od 3.640,26 kn u korist tužitelja, koji*

² VS RH, Rev 1128/2007-2

³ VS RH, Rev 136/2006-2

⁴ VS RH, Rev 609/2001

⁵ VS RH, Rev 200/2001

⁶ VS RH, Rev 2141/1995

⁷ VS RH, Rev 3146/1990

iznos je tužitelju dosuđen na ime naknade parničnih troškova⁸...S obzirom da je ovaj sud djelomično preinačio nižestupanjske presude odlučio je o troškovima cijelog postupka (čl. 166/2. i čl. 154/2. ZPP). Kako je tužitelj istaknuo tužbeni zahtjev u iznosu od 181.260,00 kn sa kamatama, a konačno mu je tužbeni zahtjev prihvaćen do iznosa od 121.500,00 kn sa kamatama, u sporu je uspio u 67% dijela, a tuženik u 33% dijela. Tužitelj je imao izdataka za sastav tužbe i drugih podnesaka te za zastupanje odvjetnika ukupno u iznosu od 35.007,90 kn, a s obzirom na uspjeh u sporu pripada mu pravo na naknadu u iznosu od 23.455,29 kn i naknada troška vještačenja u iznosu od 11.272,60 kn, što ukupno iznosi 34.727,89 kn. Tuženik je imao izdataka za sastav podnesaka i zastupanje u iznosu od 11.500,00 kn, sastav žalbe 3.125,00 kn, sastav revizije 7.500,00 kn, što ukupno iznosi 22.125,00 kn, a s obzirom na uspjeh u sporu pripada mu pravo na naknadu u iznosu od 7.301,25 kn. Nakon izvršenog prijetoja tražbina naknade parničnih troškova ostala je razlika u iznosu od 27.426,64 kn u korist tužitelja, te je tuženik taj iznos platiti tužitelju na ime naknade parničnih troškova⁹...Uzevši u obzir istaknute tužbene i protutužbene zahtjeve o kojima je dijelom presuđeno presudom prvostupanjskog suda od 19. prosinca 2001. godine, br. P 331/00-25 i presudom drugostupanjskog suda od 13. studenog 2002. godine, br. Gž 927/02-2, a u preostalom dijelu stranke su sklopile sudsku nagodbu, proizlazi da je tužiteljica uspjela u sporu u 70%, a tuženik u 30% dijela. Tužiteljica je imala izdataka za sastav tužbe i ostalih podnesaka, zastupanje odvjetnikom, predujam za izlazak suda na lice mjesta, te materijalne troškove ukupno u iznosu od 174.983,00 kn, a s obzirom na njezin uspjeh u parnici pripada joj pravo na razmjernu naknadu u iznosu od 122.488,10 kn. Tuženik je imao izdataka za sastav podnesaka i zastupanje odvjetnikom u ukupnom iznosu od 90.593,50 kn, a s obzirom na njegov uspjeh u parnici pripada mu pravo na razmjerni dio naknade u iznosu od 27.177,93 kn. Nakon izvršenog prijetoja priznatih tražbina naknade parničnih troškova, tuženik je ostao tužiteljici dužan iznos od 95.370,17 kn koji iznos je tužiteljici dosuđen na ime naknade parničnih troškova (čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku – „Narodne novine“, broj 53/91, 91/92, 112/99, 117/03 – dalje u tekstu ZPP)¹⁰... Konačno, treće, pri procjeni vrste stranačkog uspjeha u sporu parnični sud mora u vidu imati i odredbu čl. 154/3. po kojoj može odlučiti da jedna stranka naknadi sve troškove koje su protustranka i njezin umještač imali ako protustranka nije uspjela samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a zbog tog dijela zahtjeva nisu nastali posebni troškovi. Sukladno prednjem valja zaključiti, u kontekstu odlučivanja o snašanju parničnih troškova po načelu causae, da je tužitelj potpuno uspio u parnici kada je sud meritornom odlukom u cijelosti usvojio njegov tužbeni zahtjev, ili kada tužitelj u smislu odredbe čl. 154/3. nije uspio samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a sud procijeni da zbog raspravljavanja o tom dijelu zahtjeva nisu nastali posebni troškovi. Argumentum a contrario, tuženikov je parnični uspjeh potpun kad je sud meritornom odlukom tužbeni zahtjev odbio kao u cijelosti neosnovan, kada je tužbu odbacio ili kada je tužitelj uspio samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a sud procijeni da zbog raspravljavanja o tom dijelu zahtjeva nisu nastali posebni troškovi. U svim ostalim slučajevima radi se o parcijalnom stranačkom uspjehu u sporu pri kojem sud aplicira odredbu čl. 154/2. ZPP-a, pri čemu u vidu treba imati sve poviše navedene kriterije, parametre i elemente o kojima ovisi procjena o omjeru parcijalnog uspjeha u sporu, a o njoj posljedično i odluka o obvezivanju stranaka na naknadu parničnih troškova. Nejedinstvena primjena navedenih kriterija relevantnih za odlučivanje o omjeru parcijalnog stranačkog uspjeha u sporu koja rezultira neujednačenom sudskom praksom predmetom je ovog rada.

⁸ VS RH, Rev 112/2005-2

⁹ VS RH, Rev 832/2005-2

¹⁰ VS RH, Rev 12/2005-2

3. PRI DONOŠENJU ODLUKE O PARNIČNOM TROŠKU SUD PRIMJENJUJE MATERIJALNO PRAVO

No, prije oprimjerivanja navedenog stava citiranjem pojedinih sudskih odluka u kojima sudovi nižih instanci o troškovima postupka odlučuju ne pridržavajući se navedenih kriterija i načela manifestiranih kroz citiranu praksu Vrhovnog suda, smatramo potrebnim pripomenuti da parnični sud, kada donosi odluku o snašanju parničnih troškova po načelu *causae* u meritornoj odluci, sukladno citiranoj praksi, ali i sukladno stavu pravne znanosti¹¹, unatoč motrištu nekih sudova da sud donošenjem pogrešne odluke o snašanju parničnih troškova čini relativno bitnu procesnu povredu normiranu čl. 354/1. ZPP-a koja je utjecala na pravilnost i zakonitost napadane odluke, primjenjuje materijalno pravo. Slijedom toga, kada stranka i/ili umještač u pravnom lijeku, redovnom ili izvanrednom, napadaju zakonitost odluke o parničnom trošku koja se, *nota bene*, temeljem čl. 129/3. ZPP-a, kada je inkorporirana u presudu smatra rješenjem, tada kao žalbeni razlog treba/ju navesti pogrešnu primjenu materijalnog prava.

4. NEUJEDNAČENOST SUDSKE PRAKSE PRI ODLUČIVANJU O TROŠKOVIMA POSTUPKA KOD PARCIJALNOG USPJEHA U SPORU

U ovom ćemo poglavlju citirati neke recentnije nepravomoćne i pravomoćne presude sudova nižeg stupnja u kojima isti pri odlučivanju o snašanju troškova postupka u slučajevima parcijalnog stranačkog uspjeha u sporu nisu poštivali navedena načela i kriterije, posebice poviše citirane sentence Građanskog odjela Vrhovnog suda iz kojih je evidentno da u sporu parcijalno mogu uspjeti obje stranke, a ne samo tužitelj, što je, po našem mišljenju, rezultiralo njihovom nezakonitošću produkt koje su neujednačenost sudske prakse i pravna nesigurnost. Dakle, temeljno je obilježje sudskih odluka koje ćemo nastavno citirati u tome da su sudovi koji su ih donosili pri donošenju rješenja o snašanju parničnih troškova zauzimali pravni stav po kojem u sporu parcijalno može uspjeti samo tužitelj, pa su mu u skladu s omjerom parcijalnog uspjeha u sporu obračunavali i odmjeravali parnične troškove obvezivajući tuženika na platež istih, istodobno uopće ne uzimajući u obzir, a posljedično tome niti pravno valorizirajući pri odlučivanju o naknadi troškova, tuženikove parnične troškove s obzirom na omjer njegovog parcijalnog uspjeha u sporu. Judikatura: *...Odluka o parničnom trošku temelji se na odredbi čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku, te su tužitelju priznati troškovi zastupanja po punomoćniku...Svi navedeni troškovi priznati su sukladno uspjehu tužitelja u sporu u omjeru od 31,25%, pa je tužitelju konačno priznat parnični trošak u ukupnom iznosu od 8.396,96 KN¹²...Na temelju čl. 154/2. ZPP tužitelju je priznat parnični trošak srazmjerno uspjehu u sporu... Budući da je tužitelj uspio u ovoj parnici u omjeru od 14,70% to mu je priznat, srazmjerno uspjehu u sporu, parnični trošak u iznosu od 2.230,11 KN. Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci ove presude pod točkama I. i II¹³...Odluka o parničnom trošku temelji se na*

¹¹ Triva-Dika, *Građansko parnično procesno pravo*, NARODNE NOVINE d.d., 2004.g, str. 463.

¹² OS RI, P-1448/00, ŽS RI, Gž-2356/02-2

¹³ OS RI, P-1402/04, ŽS RI, Gž-6755/05-2

odredbi čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku, a u vezi s odredbom čl. 155., te je trošak tužiteljici dosuđen srazmjerno uspjehu u sporu...Budući da je tužiteljica uspjela sa 30% postavljenog tužbenog zahtjeva dosuđen joj je trošak zastupanja po punomoćniku u iznosu od 4.350,00 KN, te trošak pripadajućeg PDV-a u iznosu od 957,00 KN, dakle sveukupno dosuđen joj je parnični trošak u iznosu od 5.307,00 KN¹⁴... Bitno je apostrofirati dvije činjenice odnoseće na poviše citirane judikate, prvu, da u nijednom od njih prvostupanjski Sud nije uzeo u obzir i tuženikov parcijalni uspjeh u sporu manifestirajući na taj način pravni stav da u sporu parcijalno može uspjeti samo tužitelj, već je trošak razmjerno parcijalnom uspjehu u sporu obračunao samo tužitelju i tuženika obvezao na platež istog, i drugu, da su sva poviše citirana obrazloženja prvostupanjskih presuda koja se odnose na odluku o snažanju parničnih troškova potvrđena kao zakonita i pravilna drugostostupanjskim presudama instancijskog Suda. Nakon njih, citiramo neke još recentnije nepravomoćne presude u kojima prvostupanjski sud polazi od tog istog pravnog stava: . . . Odluka o parničnom trošku donesena je pozivom na čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku, te sukladno Odvjetničkoj tarifi i Tarifi sudskih pristojbi. Tako je tužitelju sukladno njegovu uspjehu u sporu od 5% priznato za sastav tužbe, jednog obrazloženog podneska, te za pristup na 3 ročišta, za svaku radnju po 25,00 KN. Na ovo je obračunato 22% PDV-a u ukupnom iznosu od 27,50 KN. Na ime sudskih pristojbi za tužbu i presudu, za svaku je priznato po 27,50 KN. Stoga je odlučeno kao u točkama I. i II. izreke¹⁵...Odluka o parničnom trošku temelji se na odredbi čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku, a u svezi s odredbom članka 155. Zakona o parničnom postupku te je trošak tužitelju dosuđen razmjerno njegovu uspjehu u sporu (8% i 25%)¹⁶...Odluka o trošku postupka temelji se na odredbi članka 154/2. u svezi s člankom 155/2. Zakona o parničnom postupku, a tužitelju je priznat trošak zastupanja po odvjetniku prema priloženom troškovniku u skladu s Odvjetničkom tarifom u iznosu od 5.642,50 kuna, a koji je tužitelju priznat u skladu s uspjehom u sporu od 50%¹⁷...Odluka o troškovima parnično postupka temelji se na odredbi čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku, a u svezi s odredbom članka 155. Zakona o parničnom postupku te je trošak tužitelju dosuđen s obzirom na njegov uspjeh u sporu od 31%¹⁸...Odluka o parničnom trošku zasniva se na odredbi čl. 154/2. ZPP-a...Kako je tužitelj u odnosu na konačno precizirani tužbeni zahtjev u iznosu od 297.939,89 kn uspio u ovom sporu s iznosom od 138.440,39 kn, to mu je sukladno s tim omjerom (od 47%) dosuđen trošak spora u iznosu od 35.625,34 kn, te trošak prometnog vještačenja u iznosu od 7.708,34 kn i medicinskog vještačenja u iznosu od 3.500,00 kn, koji su troškovi dosuđeni tužitelju u cijelosti jer su bili nužno potrebni da bi se utvrdio osnov i visina tužbenog zahtjeva¹⁹...Odluka o trošku temelji se na odredbi čl. 154/2. Zakona o parničnom postupku, a odnosi se na trošak vještačenja i trošak zastupanja tužiteljice po punomoćniku odvjetniku u skladu s važećom Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika. Svi navedeni troškovi dosuđeni su sukladno uspjehu tužiteljice u sporu od 77,13 %, dok je trošak vještačenja u iznosu od 2.550,00 kn priznat u cijelosti, odnosno tužiteljici je priznat ukupan parnični trošak u iznosu od 13.822,80 kn²⁰... Ponovimo, u niti jednoj od citiranih Presuda Sud nije obračunavao tuženikove parnične troškove, pa shodno tome ni tužitelja obvezao na podmirenje istih sukladno parcijalnom uspjehu u sporu koji je u svakoj od tih parnica bio evidentan i neupitan, a u smislu odredbe čl. 154/2. ZPP-a. Pravilnom je, pak, primjenom odredbe čl. 154/2. u vezi s odredbom čl. 155. ZPP-a sud, nakon što mu stranke i eventualni umještač(i) najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima, ako su zastupane po punomoćnicima odvjetnicima, postave zahtjev

¹⁴ OS RI, P-2535/02, ŽS RI, Gž-2444/06-2

¹⁵ OS RI, P-1745/02

¹⁶ OS RI, P-1147/08

¹⁷ OS RI, P-3425/06

¹⁸ OS RI, P-4367/06

¹⁹ OS RI, P-99/07

²⁰ OS RI, P-3263/05

za naknadom troškova postupka individualizirano po vrstama parničnih radnji i visini nagrade za pojedinu od njih, dužan utvrditi koji su troškovi bili objektivno potrebni za vođenje parnice, obračunati troškove svake stranke i eventualno umješača ponaosob na način da vrijednost svake parnične radnje utvrdi prema vrijednosti predmeta spora u trenutku poduzimanja iste, utvrditi parcijalan stranački uspjeh u sporu prema visini konačno postavljenog tužbenog zahtjeva, osim u slučajevima djelomičnog povlačenja tužbe kojima se bavi sljedeće poglavlje, potom dobivene iznose troškova umanjiti razmjerno parcijalnom stranačkom uspjehu u sporu, te ih konačno prebiti i na naknadu troškova postupka u dobivenom iznosu obvezati protustranku one stranke čiji su parnični troškovi nakon izvršenog prijeboga bili viši ili pak, ukoliko je stranački uspjeh (pod)jednak, odlučiti da svaka stranka snosi svoje parnične troškove.

5. POSEBNO O NAKNADI TROŠKOVA POSTUPKA U SLUČAJU DJELOMIČNOG POVLAČENJA TUŽBE

Također, valja akcentirati činjenicu da sudovi nerijetko djelomično povlačenje tužbe pravno ne valoriziraju pri odlučivanju o troškovima postupka, što je pogrešan pravni pristup jer tužitelj, temeljem odredbe čl. 193. u vezi s odredbama čl. 154/2. i 158/1. ZPP-a, u slučaju djelomičnog povlačenja tužbe nema pravo na naknadu parničnih troškova nastalih u odnosu na povučeni dio tužbe po načelu *culpa*, krivnje, a u takvim je slučajevima parnični sud dužan i na poseban način obračunati stranačke parnične troškove. Naime, kada je tijekom parnice tužitelj jednom ili više puta djelomično povlačio tužbu, sud je prvo dužan utvrditi parcijalni stranački uspjeh u sporu u stadiju prije djelomičnog povlačenja tužbe i stadiju nakon djelomičnog povlačenja tužbe, a potom temeljem tako utvrđenog stranačkog uspjeha u sporu tužiteljeve parnične troškove obračunati prema vrijednosti konačno impostiranog tužbenog zahtjeva za sve parnične radnje od tužbe pa nadalje, a tuženikove prema vrijednosti predmeta spora navedenog u tužbi. Ispravnost je takvog pravnog stava također deklarirana u brojnim odlukama Građanskog odjela Vrhovnog suda, od kojih citiramo samo neke: *...U reviziji se osnovano ističe da je visinu tuženikovih troškova nastalih prije smanjenja tužbenog zahtjeva trebalo utvrditi po tadašnjoj vrijednosti predmeta spora, a ne prema vrijednosti sniženog tužbenog zahtjeva (600.000,00 kn). Tako izračunati troškovi tuženikove zastupanja do sniženja tužbenog zahtjeva iznose: za zastupanje na ročištima od 23. svibnja 1996. godine, 22. siječnja 1997. godine i 10. travnja 1997. godine po 30.300,00 kn, za ročišta koja su odgođena od 9. lipnja 1997. godine, 8. rujna 1997. godine i 3. studenog 1997. godine po 15.150,00 kn, te za obrazložene podneske od 21. listopada 1996. godine, 17. siječnja 1997. godine i 21. ožujka 1997. godine po 30.300,00 kn, što ukupno iznosi 227.250,00 kn, a zajedno sa obračunatim PDV-om od 22% 277.245,00 kn. Na navedene parnične radnje tuženiku su priznati troškovi izračunati prema vrijednosti predmeta spora od 600.000,00 kn u ukupnom iznosu od 52.525,00 kn. Dakle, u svezi djela tužbenog zahtjeva na koji se odnosi djelomično povlačenje tužbe, tuženiku su nastali troškovi u iznosu od 224.720,00 kn, pa budući da u odnosu na taj dio tužbenog zahtjeva tužiteljica nije uspjela u parnici, tuženiku pripada na naknadu navedenih troškova u cijelosti²¹...Pogrešan je pravni zaključak suda drugog stupnja. Naime, pristanak tuženika na povlačenje tužbe u smislu odredbe iz čl. 193/2. Zakona o parničnom postupku ("Narodne novine" broj*

²¹ VS RH, Rev 402/2004-2

53/91, 91/92 i 112/99 – dalje ZPP), nema značaj udovoljenja tužbenom zahtjevu tužitelja. Utoliko postoji pravna osnova za obvezu tužitelja na naknadu parničnog troška tuženiku i u situaciji kada bi se smanjenje tužbenog zahtjeva smatralo povlačenjem tužbe za iznos tužbenog zahtjeva preko onog smanjenog, a po čl. 158/1. ZPP-a²²...Neopravdano revident pobija i odluku o parničnom trošku, jer je ona donesena u skladu s odredbom članka 154/2. Zakona o parničnom postupku (NN, br. 53/91, 91/92 i 112/99 – dalje: ZPP). Nižestupanjski su sudovi naime vodili računa o tome da je prvotna vrijednost predmeta spora iznosila 100.000,00 kn, a da ju je tužitelj naknadno smanjio na 22.000,00 kn, pa tužitelj pogrešno smatra da je njegov uspjeh u parnici trebalo utvrditi prema konačno postavljenom zahtjevu. Smanjenje tužbenog zahtjeva predstavlja djelomično povlačenje tužbe, pa kod donošenja odluke o troškovima postupka sud mora voditi računa o toj činjenici, jer je i povlačenje tužbe, pa bilo ono i djelomično, neuspjeh tužitelja (članak 158/1. ZPP)²³...U slučaju kada tužitelj tijekom postupka smanji postavljeni tužbeni zahtjev takva procesna dispozicija ima učinak povlačenja tužbe (tužba se može povući samo djelomično – smanjenjem tužbenog zahtjeva). Zato tužitelju ni ne pripada pravo na naknadu troška nastalog zbog dijela tužbenog zahtjeva u odnosu na koji je smanjenjem tužbenog zahtjeva tužba povučena (čl. 158/1. ZPP-a)²⁴...Revizija tužitelja zbog odluke o naknadi troškova parničnog postupka nije osnovana, naprotiv, odbijanjem tužitelja s dijelom tužbenog zahtjeva u iznosu od 8.000,00 kuna valjalo je preinačiti i odluku o troškovima parničnog postupka. Drugostupanjski sud je obračunao troškove postupka prema vrijednosti smanjenog tužbenog zahtjeva, jer smanjenje tužbenog zahtjeva sadrži povlačenje tužbe s prvobitno postavljenog tužbenog zahtjeva na smanjeni iznos, pa su primjenom odredbe čl. 193. u svezi s čl. 154/2. ZPP-a tužitelju pravilno priznati troškovi prema vrijednosti konačno postavljenog tužbenog zahtjeva za sve parnične radnje od tužbe pa nadalje, a tuženiku prema vrijednosti spora navedenog u tužbi²⁵...Nije osnovana ni revizija tužitelja zbog odluke o troškovima parničnog postupka. Drugostupanjski sud je pravilno ocijenio uspjeh tužitelja u sporu sa 70%, a tuženog sa 30%, pa je primjenom odredbe čl. 154/2. ZPP-a dosudio tužitelju srazmjernan dio troškova parničnog postupka. Drugostupanjski je sud obračunao troškove parničnog postupka tužitelju prema vrijednosti smanjenog tužbenog zahtjeva, jer smanjenje tužbenog zahtjeva znači povlačenje tužbe s prvobitno postavljenog na smanjeni iznos tužbenog zahtjeva, pa su primjenom odredbe čl. 193. u svezi s odredbom čl. 154/2. ZPP-a tužitelju pravilno priznati troškovi parničnog postupka prema vrijednosti konačno postavljenog tužbenog zahtjeva za sve parnične radnje od tužbe pa nadalje, a tuženiku prema vrijednosti spora navedenog u tužbi, jer tako za slučajeve povlačenja tužbe propisuje odredba članka 158/1. u svezi sa člankom 164/7. ZPP-a²⁶...Ovdje se radilo o sniženju tužbenog zahtjeva, koja procesna radnja se prema odredbi čl. 191/3 Zakona o parničnom postupku (NN 53/91; 91/92 i 112/99 - u nastavku: ZPP) ne smatra preinačenjem tužbe, pa se na tu procesnu radnju imaju na odgovarajući način primjenjivati opća pravila o povlačenju tužbe, među kojima je svakako i odredba čl. 158/1. ZPP-a koja propisuje obvezu tužitelja naknaditi parnični trošak tuženiku, osim ako je povlačenje tužbe uslijedilo odmah nakon udovoljenja zahtjevu od tuženika. Sukladno navedenom, sniženje tužbenog zahtjeva imalo bi se smatrati djelomičnim povlačenjem tužbe, pa bi obveza tužitelja bila naknaditi tuženiku parnični trošak nastao u svezi s raspravljanjem o povučenom dijelu tužbenog zahtjeva²⁷ . . .

6. ZAKLJUČAK

Iako su tuženici u nekim od navedenih pravomoćno okončanih parnica žalbenom Sudu u izjavljenim žalbama ukazivali na pogrešnu primjenu navedenih odredaba ZPP-a, među inim i citiranjem odluka Građanskog odjela Vrhovnog suda koje su citirane i u ovom radu, to nije utjecalo na nezakonitu primjenu materijalnog prava i u po njima donijetim drugostupanjskim pravomoćnim presudama. Imajući u vidu činjenicu da naša zemlja pripada skupini zemalja kontinentalnog, a ne anglosaksonskog pravnog kruga, te da shodno tome judikatura nije za sudove

²² VS RH, Rev 35/2004-2

²³ VS RH, Rev 521/2001-2

²⁴ VS RH, Rev 1837/1999-2

²⁵ VS RH, Rev 2188/1998-2

²⁶ VS RH, Rev 2183/1998-2

²⁷ ŽS RI, Gž 2516/2000

izravno, već neizravno pravno vrelo, kao i da sudovi primarno, temeljem odredaba čl. 117/3. Ustava Republike Hrvatske²⁸ i čl. 5. Zakona o sudovima²⁹, sude osnovom Ustava, zakona i međunarodnih ugovora koji su sastavni dio našeg pravnog poretka, držimo nedopustivim, neprihvatljivim i neodrživim da sudovi niže instance na takav eklatantan način ignoriraju judikaturu Vrhovnog suda kao najviše sudske instance, jer isti, prvo, u skladu s odredbom čl. 24. ZOS-a, osigurava jedinstvenu primjenu zakona, ravnopravnost građana i jednakost sviju pred zakonom, te razmatra aktualna pitanja sudske prakse, i drugo, odluke bi tog Suda na sudove niže instance trebale i morale djelovati snagom njihove uvjerljivosti³⁰. Iz citiranih je, pak, presuda razvidno da se odredbe ZPP-a odnoseće na snažanje parničnih troškova pri parcijalnom uspjehu u sporu nejednako primjenjuju na sudovima iste vrste i instance, te suprotno judikaturi Vrhovnog suda, što rezultira nejedinstvenom primjenom zakona, neravnopravnošću i nejednakošću procesnih subjekata aktivno legitimiranih za postavljanje zahtjeva za naknadom troškova postupka u takvim parnicama i pravnom nesigurnošću, a u pitanje dovodi vladavinu prava kao jednu od najviših ustavno-pravnih vrednota. Unatoč tome što njegova judikatura nije izravno pravno vrelo pa se je sudovi nižih instanci nisu obvezni pridržavati, Vrhovnom sudu odredbe ZOS-a ipak daju efikasan pravni instrument putem kojeg može učinkovito djelovati na ujednačavanje sudske prakse i jedinstvenu primjenu zakona u ovakvim i sličnim slučajevima, a taj je instrument donošenje obvezatnog pravnog shvaćanja na sjednici Građanskog odjela istog povodom Zahtjeva za jedinstvenom primjenom zakona kojeg temeljem odredbe čl. 59. ZOS-a uz ispunjavanje uvjeta anticipiranih tom odredbom mogu podnijeti stranka ili državni odvjetnik, te je to pravno shvaćanje, temeljem st. 7. navedenog članka, obvezno za sudove u svim postupcima na koje se to pravno shvaćanje odnosi, a u kojima do dana njegovog donošenja nije donesena pravomoćna sudska odluka.

Rijeka, 22. srpnja 2008.g.

Knjige:

Triva, S., Dika, M., *Građansko parnično procesno pravo*, NARODNE NOVINE d.d., 2004.

Vedriš, M., Klarić, P., *Građansko pravo*, NARODNE NOVINE d.d., 1998.

²⁸ Ustav Republike Hrvatske (NN 41/01 – pročišćeni tekst)

²⁹ Zakon o sudovima (NN 150/5 i 16/07)

³⁰ Vedriš-Klarić, *Građansko pravo*, NARODNE NOVINE d.d., 1998.g., str. 23.

